

[Undervisningsministeren]

kan oplyse, at jeg har haft en korrespondance med samtlige faglige udvalg om den sag, og jeg har skrevet det samme til dem, som hr. Poulsgaard her siger til mig. Jeg har også fået svar fra dem alle sammen om, at de nok skal gøre, hvad de kan, også for at få alle tænkelige hindringer fjernet, for at man kan få godkendt så mange pladser som muligt. Men det er klart, at de faglige udvalg føler sig ansvarlige for niveauet, og som minister er det lidt vanskeligt at sige, at de skal slække på niveauet. Det er derfor, vi i ungdomsprogrammet har lagt nogle forslag frem til, hvorledes man også kan få udnyttet de ikke-godkendte virksomheder som lære- og praktiksteder. Derved kan vi måske undgå at slække på niveauet og samtidig få udnyttet de mange ikke-godkendte virksomheder.

Hvis hr. Poulsgaard tænkte på ventetiden i arbejdsformidlingen, hvor der somme tider har ligget op til 5.000 kontrakter og ventet på behandling, kan jeg oplyse, at den ventetid nu er nedsat, og at ventetiden trods alt, så vidt det er oplyst over for mig, højst er en måneds tid. Sådan set skal vi være glade for, at der har ligget så mange og ventet; det er nemlig tegn på, at der er grøde i sagen, at der er nogle, der kommer igennem maskineriet. Jeg kan oplyse, at næsten 100 pct. af dem, der ligger og venter, bliver godkendt, og det vil sige, at der er ingen, der går og er nervøse og bider negle: bliver det nu godkendt eller ej? Det ved man udmærket på forhånd om det bliver, og derfor har den ventetid nok ikke så stor betydning, som man skulle tro.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Ville det ikke være et bedre led i ungdomspakken og også i regeringens moderniseringsprogram, at man nedbragte den ventetid på arbejdsformidlingerne til f.eks. bare en uge i stedet for at sende folk på arbejdsformidlingskontorerne ud i arbejdsløshed?

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Man kan også tænke sig andre måder at nedbringe ventetiden på, men det kan jeg ikke udbrede mig om her.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 85:

Forslag til lov om ændring af lov om elforsyning. (Lovens formål).

Af Riishøj (SF) m.fl.
(Fremsat 23/2 84).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 7-16 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 86:

Forslag til lov om ændring af lov om elforsyning og lov om varmforsyning. (Oprettelse af et energiprisudvalg m.v.).

Af Riishøj (SF) m.fl.
(Fremsat 23/2 84).

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 28:

Forslag til folketingsbeslutning om opsigelse af elværkernes bevillinger.

Af Riishøj (SF) m.fl.
(Fremsat 23/2 84).

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 29:

Forslag til folketingsbeslutning om begrænsning af enkeltkommuners indflydelse på elforsyningen.

Af Riishøj (SF) m.fl.
(Fremsat 23/2 84).

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 30:

Forslag til folketingsbeslutning om demokratisering af Elsam.

Af Riishøj (SF) m.fl.
(Fremsat 23/2 84).

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 31:

Forslag til folketingsbeslutning om elforsyningsplanlægning.

Af Riishøj (SF) m.fl.
(Fremsat 23/2 84).

12) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 32:

Forslag til folketingsbeslutning om kollektive varmeforsyningssselskabers ret til at producere elektricitet.

Af Riishøj (SF) m.fl.
(Fremsat 23/2 84).

13) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 33:

Forslag til folketingsbeslutning om kommunale elforsyningssselskabers forsyningsområde.

Af Riishøj (SF) m.fl.
(Fremsat 23/2 84).

14) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 34:

Forslag til folketingsbeslutning om ret til at producere elektricitet på vedvarende energianlæg til det offentlige net.

Af Riishøj (SF) m.fl.
(Fremsat 23/2 84).

15) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 35:

Forslag til folketingsbeslutning om forbrug af elektricitet.

Af Riishøj (SF) m.fl.
(Fremsat 23/2 84).

16) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 36:

Forslag til folketingsbeslutning om forbrugsafhængige elpriser.

Af Riishøj (SF) m.fl.
(Fremsat 23/2 84).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Energiministeren (Enggaard):

Det er jo et betydeligt antal forslag, der her er sat til behandling sammen, men da der er et familieskab imellem dem, føler også jeg, at det rimeligt kan gøres på denne måde.

Der er det fælles for de forslag, som er fremsat af hr. Riishøj m.fl., at de alle har til

hensigt at forøge reguleringen af elsektoren. Den grundopfattelse, som efter de ledsagende bemærkninger ligger bag de forskellige forslag, synes at være den, at elværkerne modvirker de energipolitiske bestræbelser for at nedbringe energiforbruget og fører egen energipolitik til fordel for atomkraft og elvarme, og at de til gengæld modvirker folketingets henstilling om ikke at købe kul i Sydafrika, modvirker vindmøller og modvirker afsøvling, samt endelig, at elselskaberne fungerer meget udemokratisk.

Jeg vil gerne sige, at jeg ikke er enig i disse synspunkter, som er baggrunden for forslagene, og at jeg ikke kan støtte de fremsatte forslag. Jeg finder tværtimod, at elselskaberne i en lang række tilfælde har arbejdet aktivt på at fremme en bedre og billigere udnyttelse af energi, først og fremmest ved en meget hurtig omstilling til kulfyring og udbygning af kraftvarmeforsyningen, men også ved at rådgive og oplyse forbrugerne om en mere energibesparende anvendelse af elektricitet.

Med hensyn til de organisatoriske forhold finder jeg det vigtigt at bemærke, at Danske Elværkers Forening i 1982 ændrede strukturen, således at der blev en stærkere repræsentation af folkevalgte repræsentanter.

I forbindelse med folketingsbehandlingen af forslaget til lov om elforsyning udtalte den daværende handelsminister med hensyn til de organisatoriske forhold, at der med lovforslaget ikke var lagt op til indgreb over for de organisatoriske forhold, idet der allerede var en demokratiseringsproces i gang. Jeg finder det fortsat ikke hensigtsmæssigt eller ønskeligt at gribe ind over for de organisatoriske forhold.

Til de enkelte forslag har jeg følgende bemærkninger.

Forslag nr. L 85 til lov om ændring af lov om elforsyning indebærer en ændring af elforsyningslovens formålsparagraf, sådan at der specifikt nævnes en række forhold, der skal tages hensyn til ved tilrettelæggelse og gennemførelse af elforsyningen, f.eks. samproduktion af el og varme, miljøhensyn, beskæftigelsesmæssige hensyn, betalingsbalance, forsyningsikkerhed m.v.

Disse hensyn kan allerede tilgodeses gennem elforsyningslovens nuværende formålsbestemmelse og øvrige bestemmelser. Jeg kan tilføje, at lovens formålsbestemmelse i øvrigt

[Energiministeren]

ikke har en selvstændig retsvirkning. Ved behandlingen af elforsyningsselskabernes årlige udbygningsplaner inddrages gennem samarbejde med berørte ministerier alle relevante hensyn. Jeg kan i den forbindelse oplyse, at der for tiden foregår et arbejde for at koordinere og præcisere myndighedernes ønsker om indholdet af udbygningsplanerne med henblik på i højere grad at koordinere og forenkle arbejdet med vurderingen af de enkelte hensyn.

Jeg finder på denne baggrund ikke, at der er behov for en ændring af elforsyningsloven på det omhandlede område.

Forslag nr. L 86 til lov om ændring af lov om elforsyning og lov om varmforsyning indeholder et forslag om at begrænse de faste afgifters størrelse til kun at omfatte en rimelig målerleje samt de med forbruget forbundne administrationsomkostninger. Det foreslås endvidere at sammenlægge elprisudvalget og gas- og varmeprisudvalget til et fælles energiprisudvalg med en sammensætning som det nuværende gas- og varmeprisudvalg – med den undtagelse, at Organisationen for Vedvarende Energi gives en repræsentation i udvalget i stedet for naturgasselskabernes ene repræsentant.

Til det første forslag, der svarer til indholdet i forslag nr. B 36 til folketingsbeslutning om forbrugsafhængige elpriser, kan jeg sige, at jeg ikke er enig i, at de faste afgifters størrelse skal begrænses til kun at omfatte en rimelig målerleje samt de med forbruget forbundne administrationsomkostninger. Jeg finder tværtimod, at de faste afgifter så vidt muligt bør afspejle de faste omkostninger i forbindelse med energifremføringen, og at de variable afgifter bør afspejle de variable omkostninger. Sådanne omkostningsægte tariffer vil give forbrugerne de bedste prissignaler. Det er også det princip, der ligger til grund for de tariffer, der i dag anvendes af elselskaberne. Jeg kan i øvrigt også henvise til, at EF-Rådet i 1981 har vedtaget en henstilling om eltariffer, der anbefaler en omkostningsægte tarifstruktur.

Til forslaget om at sammenlægge de to prisudvalg vil jeg sige, at jeg finder, at sådanne overvejelser bør indgå i de øvrige overvejelser, der finder sted i forbindelse med den revision af varmforsyningsloven, der skal foretages i næste folketingssamling.

Forslag nr. B 28 til folketingsbeslutning om opsigelse af elværkernes bevillinger indebærer, at regeringen opsigel elværkernes bevillinger, som er givet i medfør af elforsyningsloven, og udarbejder forslag til en decentral struktur for elforsyningen senest i folketingsåret 1984-85.

Hertil vil jeg sige, at jeg finder det hverken hensigtsmæssigt eller ønskeligt, at folketingsrådet skal lovgive om organisationsstrukturen inden for elforsyningen. Jeg kan i øvrigt oplyse, at kraftværkernes bevillinger, der er givet i henhold til lov om elforsyning, alle er givet for en periode af 20 år. De fleste bevillinger er meddelt i 1978, og bevillingerne udløber automatisk. Det er i bevillingerne fastsat, at realitetsforhandlinger om forlængelse af bevillingerne skal tages op senest 5 år forud for bevillingernes udløb. Det tjener således ikke noget formål allerede nu at opsigel de givne bevillinger for at starte en debat om elforsyningsstrukturen på lang sigt. Jeg må derfor tro, at forslaget må bero på en misforståelse.

Forslag nr. B 29 til folketingsbeslutning om begrænsning af enkeltkommuners indflydelse på elforsyningen indebærer, at regeringen inden udgangen af april 1984 fremsætter lovforslag om, at ingen person må eje mere end 15 pct. af aktiekapitalen i et elforsyningsselskab, medmindre personen aftager mere end 15 pct. af den leverede elektricitet.

Der er i dag kun to elforsyningsselskaber, der er organiseret som aktieselskaber, nemlig NESA og SEAS. En gennemførelse af forslaget ville indebære, at f.eks. Gentofte kommune, der er hovedaktionær i NESA, skulle tvinges til at sælge en væsentlig del af sin aktiepost til de øvrige primærkommuner. Jeg kan ikke gå ind for et sådant krav om tvangssalg af aktier, hvis nærmere gennemførelse ville rejse en lang række spørgsmål, bl.a. med hensyn til grænserne for regulering af ejendomsretten. Det ville f.eks. rejse spørgsmålet, om man skulle påtvinge andre at købe aktierne, og rejse problemer om fastsættelse af prisen. Jeg tror, det er ret vidtgående problemer, der her tages op. Jeg finder ikke, at der er energipolitiske eller andre samfundsmæssige hensyn, der taler for at gennemføre en sådan tvangsmæssig ændring af ejerorganisationsforholdene i elselskaberne. Jeg finder endvidere ikke, at der er noget i de pågældende aktieselskabers handlemåde,

[Energiministeren]

der kunne begrunde en sådan regulering af ejendomsretten, men jeg er overbevist om, at elværkerne selv løbende vurderer behovet for tilpasninger af organisationsstrukturen.

Forslag nr. B 30 til folketingsbeslutning om demokratisering af Elsam har til hensigt at ændre elforsyningsloven, således at energiministeren efterfølgende kan ændre Elsams vedtægter med det formål at sikre en større folkelig indflydelse på elforsyningen. Jeg kan i den forbindelse oplyse om Elsams nuværende struktur, at det er elforsyningsselskaberne, som ejer kraftværksselskaberne, og dermed er det også forsyningsselskaberne, som udpeger kraftværksselskabernes repræsentantskab. En gennemførelse af forslaget vil indebære et direkte valg til kraftværksselskabernes repræsentantskaber. Derved bliver forbruger- og vælgerindflydelsen alene lagt på dette niveau, og forsyningsselskabernes indflydelse vil dermed forsvinde. Jeg har svært ved at se, at en sådan ordning skulle være mere demokratisk. Allerede i dag kan alle spørgsmål, der rejses i Elsam, behandles i kraftværkernes repræsentantskab. Jeg kan på denne baggrund ikke tilslutte mig dette forslag om at gribe ind i Elsams organisationsforhold.

Ifølge forslag nr. B 31 til folketingsbeslutning om elforsyningsplanlægning pålægges energiministeren at fremsætte forslag, der pålægger elskaberne at udarbejde elforsyningsplaner, hvori der lægges afgørende vægt på elbesparelser og bredere samfundsmæssige konsekvenser. Efter forslaget skal ministeren endvidere bemyndiges til efter forhandling med de berørte ministerier at godkende de årlige elforsyningsplaner for så vidt angår de overordnede forhold.

Med hensyn til elbesparelser finder jeg, at elværkerne allerede i dag lægger vægt på såvel elbesparelser – ved bl.a. at deltage aktivt i oplysningsvirksomhed om elbesparelser – som bredere samfundsmæssige konsekvenser. Der må i den forbindelse erindres om, at elværkerne har forsyningspligt, og at de som følge heraf forventes at planlægge realistisk. Konsekvenserne af en udbygning af elværkerne baseret på håbet om mulige energibesparelser, som ikke opfyldes af forbrugerne, kan enhver forestille sig.

For så vidt angår elforsyningsplanlægningen kan jeg oplyse, at et udvalg nedsat af energiministeren i 1981, det såkaldte elproce-

dureudvalg, for tiden arbejder med et forslag til ændrede og forenklede procedurer for myndighedsbehandlingen i forbindelse med elforsyningen. Udvalget overvejer i den forbindelse at opdele myndighedsbehandlingen i to etaper. Første etape er myndighedernes overordnede stillingtagen for så vidt angår idriftsættelsestidspunkt, anlægsstørrelse og placering af større kraftværker med udgangspunkt i elværkernes udbygningsplaner. Anden etape består herefter i en konkret myndighedsbehandling omkring det enkelte værk, baseret på den overordnede beslutning. I forbindelse med arbejdet i elprocedureudvalget arbejdes der også i en tværministeriel arbejdsgruppe på at opstille myndighedernes ønsker til indholdet af elværkernes udbygningsplaner, således at disse giver baggrund for en forøget koordinering og forenkling af myndighedsbehandlingen. Der foregår således allerede et arbejde som foreslået af forslagsstillerne. Jeg finder derfor ikke, at der er behov for et egentligt lovinitiativ på dette område.

Forslag nr. B 32 til folketingsbeslutning om kollektive varmforsyningsselskabers ret til at producere elektricitet har til hensigt at sikre, at fjernvarmeselskaber og industrivirksomheder får ret til at producere elektricitet i samproduktion med varme til det offentlige net, og således at afregningen sker efter samfundøkonomiske principper.

I bemærkningerne til beslutningsforslaget anføres, at det nuværende bevillingssystem indebærer, at fjernvarmeselskaber, blokvarmecentraler og industrivirksomheder ikke har rettigheder til at producere elektricitet. Jeg kan i den forbindelse oplyse, at elforsyningsloven ikke forhindrer, at andre end de nuværende bevillingshavere opfører og driver kombinerede kraftvarmeværker. Bevillingssystemet indebærer, at de nuværende bevillingshavere har forsyningsret og -pligt til hele landet. Dette indebærer, at andre elproducerende virksomheder, såvel industri som vindmøller, nødvendigvis må levere overskydende elproduktion til de eksisterende bevillingshavere. Elværkerne er i dag ikke forpligtede til at aftage elektricitet, der produceres på fremmede anlæg. Der er mig bekendt ikke eksempler på, at elværker har undladt at aftage el fra sådanne anlæg, tværtimod er der i dag stort set udarbejdet afregningsregler for alle sådanne typer af anlæg. For så vidt an-

[Energiministeren]

går afregningsprincipper må det være mest fordelagtigt, at disse udformes således, at de så vidt muligt afspejler de faktiske omkostninger.

Ifølge forslag nr. B 33 til folketingsbeslutning om kommunale elforsyningsselskabers forsyningsområde skal kommunale elforsyningsselskaber kunne udstrække deres forsyningsområder til hele kommunen.

Det er korrekt, at mange kommunale elforsyningsselskaber af historiske årsager kun omfatter en del af kommunen, ofte svarende til de gamle købstadkommuner. Ved behandlingen af forslaget til elforsyningsloven udtalte den daværende handelsminister, at det med loven ikke var hensigten at flytte elforsyningsgrænser. Det er min opfattelse, at de nuværende elforsyningsgrænser ikke giver anledning til særlige problemer. Der har endvidere allerede i et vist omfang fundet sammenlægninger af elforsyningsselskaber sted. Hvis der opstår problemer med elforsyningsgrænserne, er det min overbevisning, at man lokalt både ønsker og også er i stand til at finde fornuftige løsninger. Jeg tror ikke, at de berørte parter har noget ønske om, at folketetinget griber ind på dette område. Jeg kan på den baggrund ikke gå ind for at gennemføre tvangsmæssige ændringer af elforsyningsgrænserne.

Forslag nr. B 34 til folketingsbeslutning om ret til at producere elektricitet på vedvarende energianlæg til det offentlige net tager sigte på at sikre retten til at levere elektricitet fra vedvarende energianlæg til det offentlige net. Efter forslaget skal afregningen af elektriciteten ske ud fra samfundsøkonomiske principper, hvorved de vedvarende energianlægs positive miljømæssige, beskæftigelsesmæssige og betalingsbalancemæssige fordele skal indgå i afregningsprisen.

Spørgsmålet om vindmøllers afregningsregler er som bekendt også lidt drøftelse i folketetinget i dag – det sker lidt senere i forbindelse med første behandling af beslutningsforslag nr. B 43 om fastlæggelse af retningslinjer for afregningsregler vedrørende vindmøller, fremsat af det radikale venstre. Jeg skal her henvise til de bemærkninger, jeg vil gøre i forbindelse med dette forslag, da jeg betragter det radikale venstre som dem, der kom først med forslaget og derfor vel også fortjener, at debatten tages i forbindelse med det forslag.

Ifølge forslag nr. B 35 til folketingsbeslutning om forbrug af elektricitet pålægges det regeringen at ændre elforsyningsloven, således at det muliggøres at pålægge elselskaberne at arbejde aktivt for at begrænse elforbruget.

Forslagsstillernes intentioner med hensyn til opnåelse af varige energibesparelser er sammenfaldende med regeringens målsætning på energibesparelsesområdet. Efter min opfattelse forekommer det ikke særlig hensigtsmæssigt at anvende regelfastsættelse i elforsyningsloven som et egnet middel til opfyldelse af besparelsesmålsætningen. Elforsyningsloven har til formål at regulere elforsyningen, hvorved der i henhold til loven forstås produktion, transmission og distribution af elektricitet fra stationære anlæg samt indførsel og udførsel af elektricitet.

Til opnåelse af besparelser i elforbruget finder jeg det rigtigst at anvende de traditionelle energipolitiske styringsmidler, f.eks. de økonomiske styringsmidler såsom takster og afgifter og de administrative styringsmidler såsom direkte reguleringer af forbrugernes energianvendelse og producenterne fremstilling af energiforbrugende apparater, maskiner, materialer m.v. eller anvendelse af information, f.eks. oplysning om energirigtig anvendelse af elapparater. Regler vedrørende energibesparelser findes således allerede i en lang række andre love.

Jeg finder endvidere, at elselskaberne allerede aktivt arbejder for f.eks. ved informationsvirksomhed at opnå elbesparelser samt valutabesparelser. Det kan nævnes i den forbindelse, at elværkernes meget hurtige omlægning fra oliefyring til kulfyring har medført betydelige valutabesparelser.

Forslag nr. B 36 til folketingsbeslutning om forbrugsafhængige elpriser har til hensigt at pålægge elforsyningsselskaber at opkræve faste afgifter svarende til en rimelig målerleje samt de til forbruget knyttede administrationsomkostninger. Forslaget indgår endvidere i lovforslag nr. L 86, som jeg allerede har kommenteret, og jeg skal derfor ikke knytte andre bemærkninger til dette beslutningsforslag.

Sammenfattende kan jeg således sige, at regeringen ikke kan gå ind for en vedtagelse af de fremsatte lovforslag og beslutningsforslag, som jeg her har kommenteret.

Baadsgaard (S):

Disse forslag, som alle vedrører forhold i elsektoren, har ifølge forslagsstillerne til formål at styrke de overordnede samfundsinteresser i elsektoren og at demokratisere elforsyningen. Socialdemokratiet er enig i, at elsektorens planlægning skal ske ud fra samfundets interesser, hvor også beskæftigelsesmæssige og betalingsbalancemæssige hensyn indgår i overvejelsen vedrørende den samlede energiforsyning. Socialdemokratiets energipolitik har siden første oliekrise bl.a. lagt vægt på forsyningssikkerhed og energibesparelse. Resultaterne på disse områder er nået i kraft af en aktiv energipolitik, og denne politik har selvsagt også omfattet forhold i elsektoren.

Elforsyningen skal selvsagt planlægges og gennemføres som en del af den samlede energipolitik, også hvad angår besparelser, forsyningssikkerhed m.v.; heri er vi enige med forslagsstillerne.

Det er socialdemokratiets politik, at den vedvarende energi skal sikres indpasning i elforsyningen for at fremme anvendelse af vedvarende energi – foreløbig med det mål, som er sat i EP 81. Socialdemokratiet har fremsat forslag til fremme af vedvarende energi netop for at fortsætte den udvikling, som er i gang.

Vedrørende demokratiseringen er det socialdemokratiets opfattelse, at de problemer, der ligger dér, mere knytter sig til kommunernes indflydelse i elsektoren. Dette skyldes for det første, som ministeren allerede omtalte, at forsyningsselskabernes grænser ikke blev ændret ved kommunalreformen, og dette har givet oplandselskaberne overvægt med hensyn til indflydelse i elsektoren. For det andet medfører aktieselskabsformen i to selskaber, at brugerindflydelse gennem kommunerne blokeres i de pågældende områder.

Til de enkelte forslag vil jeg knytte følgende bemærkninger:

Først vedrørende lovforslag nr. L 85. I den gældende formulering hedder det, at elforsyningen skal tage sigte på den mest hensigtsmæssige indpasning i landets samlede energiforsyning. Denne formulering rummer efter socialdemokratiets opfattelse også mulighed for at tage de i forslaget nævnte hensyn. Men vi er åbne over for en drøftelse af formuleringen i udvalget.

Socialdemokratiet kan støtte forslaget om ét energiprisudvalg til afløsning af et elprisudvalg og et gas- og varmeprisudvalg. Der har været eksempler på, at de to udvalg med overlappende områder kan give problemer, men vi vil gerne have lov til i udvalget nærmere at drøfte sammensætningen af dette energiprisudvalg.

Beslutningsforslaget om at opsigte elværkernes bevillinger kan vi ikke støtte. Den centralisering, som elsektoren har undergået, har jo været økonomisk betinget. Socialdemokratiet ser gerne en decentral udvikling, specielt hvad angår den vedvarende energi. Kommunernes planlægning af varmeforsyning er et eksempel herpå, og socialdemokratiets forslag om energikommissioner er et andet eksempel. Vi vil gerne medvirke til at sikre en sådan udvikling samt sikre den vedvarende energis indpasning i det nuværende system, men vi kan ikke medvirke til gennemførelsen af forslaget, som det er udformet.

Socialdemokratiet er af den opfattelse, at kommunerne har for lille indflydelse i elsektoren, som jeg allerede har omtalt, og det skyldes som sagt, at grænserne ikke er blevet ændret, og at vi har de to aktieselskaber.

Vi vil gerne drøfte de rejste problemer, og vi vil også gerne medvirke til deres løsning, specielt for at styrke kommunernes indflydelse i elplanlægningen, men vi kan ikke støtte forslaget, som det er udformet, om at pålægge enkelte kommuner at sælge deres aktier. Vi bør i hvert fald først analysere forholdene nærmere, herunder også de juridiske aspekter.

På Elsams område er der ligeledes behov for at se på strukturen. Her er der også behov for at styrke kommunernes indflydelse. Det er kommunerne og amtskommunerne, der skal udarbejde varmeplaner under hensyntagen til en overordnet planlægning. Hvis kommunernes indflydelse i elsektoren svækkes yderligere i forhold til et nyt eller et andet repræsentantskab, kan der opstå planlægningsproblemer.

Socialdemokratiet kan ikke støtte beslutningsforslag nr. B 30 om direkte valg til kraftvarmeværksrepræsentantskaber, som forslaget foreligger, men vi vil gerne medvirke til en løsning af de problemer, der er peget på her.

[Baadsgaard]

Efter socialdemokratiets opfattelse skal elselskabernes planer naturligvis være i overensstemmelse med samfundets energiplaner. Derfor er vi enige i sigtet med beslutningsforslag B 31 om elforsyningsplanlægning. Imidlertid mener vi, at elforsyningsloven allerede giver mulighed for en nødvendig styring, men også her er vi åbne over for at drøfte det nærmere i udvalget.

Om de kollektive varmforsyningsselskabers ret til at producere elektricitet, som B 32 vedrører, vil jeg sige, at ved gennemførelse af socialdemokratiets forslag om koncession til anlæg helt ned til 60 kW mener vi, at det problem kan løses. Men også her må vi jo sige, at der skal tages hensyn til planlægningen.

Beslutningsforslaget om kommunal ændring af forsyningsselskabernes forsyningsområde har jeg berørt. Hvis der skal ske ændringer, må man i hvert fald vide, at det er et meget kompliceret problem, og det kræver også forhandlinger mellem parterne. Derfor kan vi ikke direkte støtte forslaget. Vi mener, at der er problemer i det, men vi vil gerne se nærmere på det og være med til det forberedende arbejde for senere at træffe en beslutning.

Vedrørende forslaget om ret til at producere el til det offentlige net vil jeg henvise til vort forslag om koncession. Forslaget her kan vist ikke være gennemtænkt. Produktion til nettet uden hensyn til den øvrige planlægning kan ikke i alle tilfælde være hensigtsmæssig. Socialdemokratiet vil ikke hermed bremse for den vedvarende energis indflydelse, men vi er nødt til at sige, at det skal indpasses, og vi vil også lægge vægt på, at den vedvarende energis fremme især bliver i zone 4.

Når vi har den holdning til vedvarende energi, er det klart, at vi også kan støtte, at afregningsspørgsmålet bliver løst. Her vil jeg henvise til et senere forslag på dagsordenen.

Begrænsning af elforbruget kan socialdemokratiet støtte, og det har vi jo vist igennem den forløbne tid i energiplanlægningen. Det er blot et spørgsmål om anvendelse af elafgift, om mærkning, om krav til apparaters forbrug. Det vil vi gerne være med til at drøfte nærmere i udvalget. Vi ser positivt på det, men mere vil jeg ikke sige her. Vi er helt enige om, at den energibesparelse, vi kan opnå, er gavnlig, og den skal vi fremme.

Forslaget om forbrugsafhængige priser kan vi principielt tilslutte os, men vi vil i udvalget gerne se på, hvilke virkninger det kan have for forskellige grupper af forbrugere, og hvilke virkninger det kan have for de forskellige forsyningsselskaber.

Annelise Gotfredsen (KF):

Vi står her med en række forslag fra socialistisk folkeparti, som er af meget indgribende karakter. De giver udtryk for en mistillid til elsektoren og ønsker om en dyb strukturændring og indgribende regulering. Den grundlæggende holdning er, at der skal en stærk styring til, og at den folkelige indflydelse skal styrkes – også selv om dette eventuelt vil gribe ind i ejendomsretten, og selv om praktiske forhindringer stiller sig i vejen.

Jeg vil ikke her kommentere hvert enkelt forslag – det har ministeren gjort udmærket, og vi kommer jo til at diskutere forslagene i udvalget – men jeg vil sammenfattende sige om den grundlæggende opfattelse, at elselskaberne har modsat sig politiske ønsker om nedbringelse af elforbruget, og at de køber kul i Sydafrika mod folketingets ønske samt nærer modvilje mod vedvarende energi og ønsker udbredelse af elvarme, gerne ved kernekraft, at denne opfattelse vil jeg tilbagevise. Ingen kan bestride, at elselskaberne på overordentlig dygtig måde har fulgt en overordnet energiplanlægning om nedbringelse af olieforbruget ved overgang til kul, hvorved der er gennemført store valutabesparelser for det danske samfund, og hvorved man samtidig har tilgodeset forsyningssikkerheden. Ingen kan bestride, at der fra selskabernes side har været taget stærke initiativer til at oplyse forbrugeren om mulige besparelser i elanvendelsen. Det forekommer mig i øvrigt noget ulogisk, at man vil bekæmpe elforbruget så firkantet, som forslagsstillerne gør det. Har man helt set bort fra mulighederne for anvendelse af el produceret ved f.eks. vindmøller til et voksende antal formål, ikke mindst i område 4?

Vi finder det heller ikke rigtigt, når det påstås, at elselskaberne fungerer udemokratisk. Disse selskaber har en folkevalgt repræsentation, og den seneste strukturændring i Danske Elselskabers Forening har foranlediget en stærkere folkevalgt repræsentation. De

[Annelise Gottfredsen]

hviler jo i øvrigt i udstrakt grad på det repræsentative demokrati.

Forslaget om tvangssalg af aktier vil efter min mening være i strid med grundlovens regler om beskyttelse af ejendomsretten. Jeg er helt enig med ministeren, når ministeren peger på, at dette også må føre til en form for tvangskøb, og på den vanskelighed, prisfastsættelsen i så fald vil give.

En gennemførelse af en ændring af El-sams vedtægter vil næsten medføre en lille folkeafstemning – eller folketingsvalg kan man kalde det for – uden, så vidt jeg kan se, at give større demokratisk indflydelse.

Varmeforsyningsloven skal jo revideres i næste samling, og spørgsmålet om en eventuel sammenlægning af elprisudvalg og gas- og varmeprisudvalg bør efter min mening afventes drøftelserne herom.

Forslaget har set under ét det formål, at elværkerne skal tage en lang række politiske hensyn, som fører bort fra driftsøkonomiske hensyn og målsætningen om at levere energi sikkert til lavest mulige priser. Det må egentlig være det, som forbrugerne forventer at et elselkab skal gøre.

Det ser ud, som om man ønsker en decentralisering, men jeg tror i virkeligheden, at man ved gennemførelse af disse forslag vil opnå en større centralisering, som ikke er i overensstemmelse med befolkningens ønsker.

Vi vil afvise de fremsatte forslag.

Svend Erik Hovmand (V):

Denne serie af elforslag fra SF har angiveligt det formål – hvis man skal anskue dem ud fra en positiv synsvinkel i alt fald – at gennemføre en mere decentral struktur, større brugerindflydelse, bedre sikring af hensyn til de miljømæssige, samfundsmæssige og beskæftigelsesmæssige interesser. Det lyder jo smukt, og når man læser overskrifterne på forslagene – for ret meget mere er der ikke tale om – kunne man let lade sig friste, men når man går forslagene lidt grundigere efter i sømmene, kommer man hurtigt til den konklusion, at der er tale om et meget løst materiale – uden konsekvens i mange tilfælde og uden større præcisering af de alternative løsninger.

På enkelte områder er der dog tale om tanker, som også venstre finder positive, men på de fleste af disse områder er der allerede

taget initiativer i form af nedsatte udvalg m.v.

Jeg er ikke tilhænger af store ord om paradedorslag osv., men jeg vil nok have lidt svært ved at bebrejde den, der ville hæfte en sådan betegnelse på den store elpakke, som vi i dag er blevet præsenteret for fra SFs side.

F.eks. siger man i et af forslagene, at regeringens skal opsigte elværkernes bevilling med henblik på at få en mere decentral struktur, men man nævner ikke med ét ord, hvad man forestiller sig hermed.

I et andet forslag siger man, at der må lægges mere vægt på miljøhensyn, forbrugsbegrænsninger og overordnede samfundshensyn. Det lyder vældig godt, men hvad med hensyn til den enkelte forbruger og hans eller hendes elregning? Jeg er nødt til at stille SF det ret direkte spørgsmål: hvor meget vil SF have elpriserne sat op her i landet? Og hvilke negative beskæftigelsesmæssige konsekvenser er man parat til at betale for en sådan stigende elpris, som jo vil være konsekvensen af gennemførelsen af disse forslag?

Man taler meget om at begrænse den enkelte kommunes indflydelse og om at ændre den organisatoriske opbygning, hvor den til enhver tid siddende minister skal sikres en større indflydelse. Ja vel, men man overser tilsyneladende, at der i dag er tale om en energisektor, som i meget høj grad er bygget op netop på en decentral struktur med lokale folkevalgte og med et minimum af central styring. Jeg føler i hvert fald ikke, at SFs forslag giver mindre centralisme, mindre bureaukrati eller bedre repræsentativ styring.

Endelig taler man i en række forslag om produktions- og forsyningsvilkår. Heri ligger måske også nogle positive intentioner, men det er desværre ikke muligt på et så løst og utilstrækkeligt grundlag at give tilslutning hertil.

Må jeg afslutningsvis sige, at jeg absolut er uenig med forslagsstillerne, når det mere end antydes, at elværkerne skulle modarbejde den officielle energipolitik her i landet. Jeg synes faktisk, at der på mange områder har været udvist en god tilpasningsevne. Jeg tænker her ikke mindst på den vanskelige omstilling, der har fundet sted i meget betydeligt omfang med overgang fra olie til kul, og der findes mange gode eksempler på, at man fra elværkernes side har tilskyndet til øget ener-

[Svend Erik Hovmand]

gibesparelse. Endelig har man sikret forbrugerne en forholdsvis billig kW-pris. Ja, man må faktisk sige, at ved det seneste prisfald er der vel ikke ret mange andre lande i verden overhovedet, som er i stand til at præstere så lav en pris på kulproduceret el, som tilfældet er i Danmark; i hvert fald er der ingen tvivl om, at vi er blandt de billigste. Men dette forbrugerhensyn har øjensynlig ikke SFs store interesse.

SF ønsker med disse forslag at gennemføre en betydelig regulering af elsektoren, en regulering, som meget vel kan føre til større træghed og mindre evne til omstilling og fornyelse samt til øget bureaukrati og centralisme. Dette er holdninger, som vi i venstre ikke kan tilslutte os.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil godt sige til SF, at jeg synes, det er udmærket, at man har fremsat disse forslag, sådan at vi kan få lejlighed til at diskutere forholdene omkring elsektoren.

SF har, så vidt jeg kan se, villet frygtelig mange ting med de samlede forslag. Man kan næsten sige, at de spænder fra det centralistiske til det anarkistiske. De har nogle overordnede syn, som kan gå i retning af, at energiselskaberne politiserer – så nu skal man altså også tage samfundsøkonomiske hensyn hos energiselskaberne. Jeg synes, at man hermed overser, at så kan der virkelig blive rig mulighed for politisering.

Man siger, at man gerne vil decentralisere – samtidig med at stort set alt skal til central godkendelse.

SF siger yderligere, at det kommunale er godt – men altså alligevel ikke så godt, at resultatet ikke skal til central godkendelse. Det gælder formentlig også de kommunale selskaber. Det er dog lidt usikkert, om de kommunale selskaber, bare fordi de er kommunale, er så gode, at vi kan undgå den centrale godkendelse.

Endelig siger man, at blok- og fjernvarme-centraler også skal kunne producere el, hvis de i øvrigt gerne vil det. Det er derfor, jeg mener, at man på én side gør noget meget centralistisk og på den anden side er ovre i det helt anarkistiske.

Sådan som jeg ser det, har SF faktisk villet det hele, sådan som man ideelt, når man holder taler, godt kan ønske sig at man kan,

men som det, når det kommer ned i det mere konkrete, i virkeligheden kan blive ganske svært at udmønte, fordi det så viser sig, at der måske ikke bliver nogen helt klar linje.

Hensigten med SFs forslag fremgår af den samlede tale, som er et angreb på elselskaberne. Jeg skal være den første til at sige, at jeg ikke synes, at alt omkring elselskaberne fungerer ideelt. Vi er også indstillet på, at der er ting, der skal ændres. Men jeg må desværre også sige, at jeg ikke føler, at SF med det her har lavet et tilstrækkeligt grundlæggende arbejde, og det synes jeg er problemet. Jeg føler derfor ikke, at vi er kommet så stort et skridt videre med hensyn til, hvordan vi kan ændre på elsektoren, som jeg egentlig godt kunne have ønsket mig at man måske var kommet.

Beslutningsforslag nr. B 34 er jo et meget godt eksempel på, at man siger noget fuldstændig generelt om, at enhver fysisk eller juridisk person får ret til at producere elektricitet til det offentlige net på anlæg, der udnytter vedvarende energi, og det synes jeg sådan set godt man kan, men hvad er det for nogle ting, der skal til, hvad er det for nogle ændringer, der skal til? Jeg synes altså, vi f.eks. i vores forslag, beslutningsforslag nr. B 43, er gået det skridt videre, der gør, at man måske kan konkretisere noget af det.

I relation til angrebet på elsektoren for, at den politiserer, vil jeg fremhæve lovforslag nr. L 85, hvor der står, at der nu virkelig skal tages disse, som jeg nævnte det, meget overordnede samfundsøkonomiske, miljømæssige og alle mulige andre hensyn. Jeg synes bare, man må kunne se, at der, når disse ting skal ind, er nok så rig lejlighed til at politisere og tage ting ind, som der i virkeligheden er i øjeblikket.

I beslutningsforslag nr. B 35 siges det, at man skal gå ind for elbesparelser. Ja, det kan vi jo alle sammen være enige om; vi har jo oven i købet i fællesskab vedtaget en dagsorden om, at man skal gå ind for elbesparelser. Men her gentager man bare, at elforbruget skal begrænses. Som dengang må jeg også her spørge: hvordan? Ved et bedre nordisk samarbejde, ved, at husholdningsmaskinerne forbruger mindre el, ved, at lagerkapaciteten ændrer sig, ved, at køleskabene måske er uden strøm et par timer, hvad de udmærket kan være midt om natten, eller hvad er det, vi skal gøre, for at vi kan spare på el? Det,

[Lone Dybkjær]

jeg synes er det interessante, er, hvilke konkrete midler vi vil anvende for at opnå nogle af de mål, som SF er ude på.

På lignende måde kan man spørge i forbindelse med SFs beslutningsforslag nr. B 36: hvad er en rimelig målerleje? Hvad er det egentlig, vi taler om i forhold til, hvad vi har i dag? Dér kunne man jo godt have ønsket sig f.eks. en opremsning af, hvilke målerlejer man anvender i dag, og hvilke størrelsesordener man forestiller sig i SF at kunne nå frem til.

Jeg vil så som slutbemærkning sige, at jeg synes, det er positivt, at vi får diskuteret disse ting. Men jeg synes altså også, SF kunne have lagt lidt mere arbejde i det, inden man fremsatte alle disse forslag, for jeg synes som sagt ikke, at de er noget helt godt udgangspunkt for at vedtage noget særlig konkret, og det havde jeg egentlig gerne set at vi havde kunnet.

Birgith Mogensen (CD):

Jeg opfatter disse elleve forslag som et forsøg på at nationalisere de danske elværker. Som SF siger, er det ikke nok, at regering og folketing blot skal tage stilling til godkendelse af nyanlæg. Det har vist sig bydende nødvendigt at tage stærke midler i brug for at begrænse elselskabernes mulighed for at føre egen energipolitik og herigennem svække forbrugernes og samfundets indflydelse.

Videre påstår SF, at vor energipolitik ikke tager hensyn nok til en nedsættelse af resourceforbrug og fremme af decentrale, fleksible og miljøvenlige energisystemer, som både vil gavne beskæftigelsen og landets økonomi. Den røde tråd i alle nævnte forøommelser og anden SF-kritik af landets energipolitik er, at det stort set er elselskabernes skyld.

Det er jo en stor mundfuld at sluge på én gang, og det er godt, at elselskaberne har så brede skuldre, at de kan bære byrden.

Jeg mener, at elværkerne både før og efter 1973 har løst deres opgaver godt. At elselskaberne gerne ville have løst dem endnu bedre, ved vi alle – og her tænker jeg på kernekraft. Elværkernes eksperter, Risøforskere m.fl. har for mange år siden peget på denne energikildes altoverskyggende fordele, nemlig billige energi, mindre forurening af natur og mennesker, den højeste grad af forsynings-

sikkerhed og den langt mindre risiko for tab af menneskeliv.

Elværkernes store arbejde for indførelse af kernekraft til fordel for samfundet gav som bekendt ingen resultater. Jeg skal undlade at definere hvorfor, men skal dog nævne, at SFs modstand havde og vel fortsat har en stor del af skylden. Under alle omstændigheder er der ingen grund til at bebrejde elværkerne noget.

Hvad gjorde elværkerne så? De valgte den næstbedste løsning: de ombyggede de dyre, oliefyrede kraftværker til kulfyrede energicentraler. Resultatet kender vi: billigere energi.

CDs konklusion med hensyn til de af SF fremsatte forslag kan kun være: elværkerne har løst deres samfundsopgave så tilfredsstillende, at vi hverken vil deltage i en nationalisering eller i en reorganisering af disse virksomheders ledelsesprincipper og -regler.

Maisted (FP):

Fremskridtspartiet går ikke ind for socialisering af nogen form for erhvervsgren, og derfor kan vi med det samme slå fast, at vi ikke kan støtte SFs ideer. I og for sig undrer det mig lidt, at de angriber de andre partier så voldsomt med disse forslag. Elsektoren er jo socialiseret. Når SF taler om demokratisering af elværkerne, skinner der en misundelse igennem over, at man ikke har adgang til de pamperben, som de andre partier har fået gennem alle årene. Det er nærmest det, der ligger i, at SF vil demokratisere, og jeg synes i allerhøjeste grad, at det er et misbrug af ordet, for de midler, SF vil anvende i energi-sektoren, er tvang og atter tvang: højere priser, nye skatter og afgifter er linjen hele vejen igennem.

Endvidere misbruger SF selvfølgelig det sædvanlige udtryk samfundsøkonomiske principper. Vi er da indstillet på, at der skal være økonomisk samspil mellem husholdninger, virksomheder, bankvæsen, amter og kommuner, stat og udlænd, så lad os få gennemregnet, hvad dette med de samfundsøkonomiske principper dækker. Men der er ikke ét eneste eksempel i SFs forslag, der underbygger den påstand, at det, man fremlægger, skulle være til fordel for samfundet. Jeg vil vove den påstand, at det modsatte ville vise sig at være tilfældet, hvis man virkelig be-

[Maisted]

gyndte at regne efter. Hvis det ikke var, fordi det var et urentabelt foretagende, SF lagde frem, hvorfor skulle man da ellers forlange, at der skal være skatteyderbetalte tilskud til alt, hvad man vil foretage sig i energisektoren?

Men lad os se på det i udvalget, og lad os se, om vi kan komme frem til nogle beregninger, der én gang for alle tager livet af disse afsindige forslag, som SF fremsætter.

Men det væsentlige er at få fastslået, at hver gang SF taler om demokratiske principper i forbindelse med socialiseret energisektor, er det misbrug af udtrykket. Der er intet i de tiltag, SF lægger på bordet for folketinget, der har noget med demokrati at gøre.

Jeg er selvfølgelig skuffet over, at ministeren ikke siger: nej, det, vi vil – vi er nemlig en borgerlig, liberal regering – er at prøve på at privatisere denne sektor; lad os sælge nogle af dem på Børsen og se, om ikke en privatisering ville betyde, at nogle af disse elselskaber var i stand til at konkurrere de andre ud, sådan at man virkelig fik et check på, om det er de rigtige og de billigste priser, befolkningen får, når der er tale om energiforsyning. Det er den eneste måde at checke det på. Men det ønsker man ikke. Så langt har man også fået drevet de borgerlige partier i denne sag.

Tinning (VS):

Vi kan – ikke overraskende – tilslutte os i hvert fald de hensigter, som ligger bag denne omfattende pakke, hensigter, der så nydeligt er beskrevet i fremsættelsen til samtlige forslag, nemlig at det drejer sig om at demokratisere elforsyningen, stille krav om elbesparelser, få et bedre miljø, øge beskæftigelsen og alle disse forholdsvis pæne ting.

Men jeg er egentlig også i nogen grad enig med fru Lone Dybkjær, når hun siger, at man måske er gået lidt hurtigt til værks og af samme grund er kommet til at lave noget, der sine steder er en smule tyndt. Jeg mener faktisk, at en del af disse forslag er så løst beskrevet og så tynde i deres bemærkninger, at vi ikke opnår det, der vel egentlig var meningen, nemlig først og fremmest en kvalificeret debat om elforsyningsområdet og selvfølgelig i næste omgang nogle ændringer i en fornuftig retning.

Derfor må man nok sige, at SF selv kommer til at bære en del af ansvaret for, at mange af de gode argumenter og gode hensigter preller af som perler på et svin.

Som eksempler på, hvad jeg mener med, at dette her er tyndt, kan jeg egentlig begynde med begyndelsen. I lovforslag nr. L 85 taler SF om, at man skal producere elektricitet med færrest mulige samfundsøkonomiske omkostninger, som formålsparagraf. Det er vi – og bortset fra mørkemanden hr. Maisted sikkert også alle andre – selvfølgelig enige i, men problemet er jo lige præcis, at vi ikke ved, hvad man mener med samfundsøkonomiske omkostninger. Hvis man ikke konkretiserer det, ender vi i noget, som kan være noget meget smukt, men desværre også temmelig ligegyldigt.

I beslutningsforslagene nr. B 35 og B 31 mener jeg egentlig, at der er nogle indholdsmæssige problemer, for dér går SF så vidt som til at forsøge at pålægge elselskaberne at arbejde aktivt for at begrænse elforbruget. Det kan for så vidt være meget godt, men jeg synes faktisk, at disse forsøg på at gennemtvinge elbesparelser er en dårlig måde at gøre det på. Det er fantastisk knudret og besværligt, og jeg tror, resultatet vil blive derefter, hvis vi skal pålægge elselskaberne at lægge politik for elbesparelser og så via alle hände godkendelsesprocedurer få det gjort ordentligt. Jeg ser i hvert fald frem til de forslag om elbesparelser, som SF tidligere har bebudet, for jeg mener egentlig, at dette område må diskuteres særskilt. Når man f.eks. i B 31 foreslår, at energiministeren skal godkende de årlige elforsyningsplaner for så vidt angår de overordnede forhold, mener jeg faktisk, at man risikerer at gøre godkendelsesprocessen dårligere, end den er i dag, for hvis man bare laver en sådan bred godkendelse én gang om året af de overordnede forhold, bliver det faktisk langt mere åbent for elselskaberne i forhold til nu, hvor det er de enkelte anlæg, der bliver godkendt. Jeg mener, at det grundlæggende ikke er nogen god idé at sætte elselskaberne til at være den drivende kraft bag elbesparelser; det svarer nogenlunde til at sætte ræven til at vogte gæs, og det skal man som bekendt lade være med.

I beslutningsforslag nr. B 34 er der igen en bemærkning om, at man skal gøre brug af nogle samfundsøkonomiske principper; denne gang når det drejer sig om afregningen af

[Tinning]

elektricitet, og det gælder egentlig også i nogen grad beslutningsforslag nr. B 32.

På dette område er vi egentlig mere enige med det radikale venstre. Jeg mener, at det beslutningsforslag, vi skal behandle senere, er ulige mere fornuftigt og ulige mere præcist og konkret med hensyn til, hvad der kan gøres, når vi diskuterer afregningsprincipper og afregningsregler. Det er det plan, vi skal ned på, hvis vi skal nå frem til nogle forbedringer.

Nu kan dette her lyde så kritisk, og det var for så vidt ikke meningen; derfor vil jeg til sidst understrege, at også jeg synes, at det at lave pakker, der forsøger at tage et eller andet område op til behandling, er en udmærket idé, og det samme gælder tanken om at lægge op til en samlet diskussion af elforsyningsområdet. Vi støtter som sagt de hensigter, der ligger bag forslagene. Det betyder selvfølgelig også, at vi under udvalgsarbejdet vil trække på samme hammel, trække i samme retning som forslagsstillerne, men jeg mener faktisk, en del af forslagene er udformet sådan, at 95 pct. af arbejdet åbenbart skal laves i udvalget, og det synes jeg er en lidt skæv fordeling.

Steffensen (KrF):

Den elpakke fra SF, vi her drøfter, er på mange måder uhensigtsmæssig, synes jeg. Jeg er enig med de ordførere, der har sagt noget om, at der er så mange ting blandet sammen, at intentionerne det ene sted bliver modvirket af intentioner et andet sted. Jeg synes ikke, det er helt entydigt klart, at man opnår en decentralisering, og jeg mener, der er mange modstridende synspunkter i de mange forslag, der foreligger her.

Jeg synes også, at vi på dette store område har fået mange ting præsenteret på én gang, der i hvert fald ikke er tilstrækkeligt gennemarbejdet på forhånd.

Jeg tænker især på de mange beslutningsforslag, hvor man naturligvis gør opmærksom på, at man ønsker det og det, men hvor det ikke er antydnet, heller ikke i bemærkningerne, hvilke ting man ønsker, og i hvilken retning man ønsker at gå.

Nu er et beslutningsforslag jo heller ikke et lovforslag – det er jeg fuldstændig klar over – men jeg synes nok, at der på så stort et område som det, vi her behandler, burde

have været nogle klare signaler om, hvordan man ønsker det gjort. Jeg mener, at det centrale i høj grad bliver forstyrret af de centrale styringsmekanismer, og jeg synes, man kan sige, at det opbygger et ikke mindre bureaukrati end det, vi har i øjeblikket.

Lovforslag nr. L 85 synes jeg bærer præg af, at man ønsker en lang række politiske hensyn taget, og at det skal være det overordnede. Vi kan ikke støtte dette forslag så lidt som de øvrige forslag.

Jeg finder ikke, der er nogen grund til at gå ind i de enkelte forslags udformning eller deres oplæg til debat, idet jeg synes, ministeren har kommenteret forslagene grundigt. I alt væsentligt kan vi henholde os til det, ministeren har sagt. Jeg mener, at vi her står over for et lovkompleks, som nok på visse områder kan have gode intentioner, som man kunne ønske fremmet, men som jeg i høj grad synes modarbejdes af andre forslag i det samme lovkompleks.

Vi vil selvfølgelig se nærmere på tingene i udvalget, men kan ikke støtte forslagene, som de foreligger.

Riishøj (SF):

Det kan nok være på sin plads efter så lang en debat og så mange forslag at fremhæve endnu en gang, hvorfor de er blevet fremsat.

Det skal understreges, at vi fra SFs side naturligvis ikke har noget imod elselskaber, men vi er imod elselskaber og en elsektor, der driver en energipolitik, som er i modstrid med det, vi i SF anser for en miljørigtig energipolitik, og ofte i modstrid med eller på kanten af det, der er flertal for i folketinget.

I den forbindelse skal jeg blot fremhæve følgende forhold i elværkernes politik, som nødvendiggør, at de forslag, der er fremsat, vedtages og meget gerne i en mere konkret form. Grunden til, at der er tale om forholdsvis brede forslag i visse tilfælde – det gælder bestemt ikke alle – er naturligvis, at vi ved, at der er temmelig mange modstridende hensyn, vi skal tilgodese og forhåbentlig få sammenfattet, sådan at der kommer fremskridt på dette område.

Det første, jeg vil fremhæve vedrørende elværkerne, er deres informationspolitik. Jeg har fornøjelsen af at være i det sidste nummer af El & Energi og både som elforbruger

[Riishøj]

og som politiker at modtage deres materiale. Jeg vil karakterisere det som pral, og jeg vil karakterisere det som informationsvirksomhed uden nogen som helst form for energipolitisk debat.

Jeg skal fremhæve andre ting: elvarme. Jeg har her en kæmperapport, der lige er udarbejdet, fra elværkerne, hvor de simpelt hen på det kraftigste »lobbyer« for elvarme i område 4, formodentlig i stik modstrid med det, der er flertal for i folketinget, men selvfølgelig i fuld overensstemmelse med deres rene, snævre selskabsøkonomiske interesser.

Jeg kan fremhæve propagandaen for atomkraft. De, der hørte udsendelsen »Kvartifem« i radioen den anden dag eller læste det sidste nummer af bladet *El & Energi*, vil ikke være i tvivl om, at man stadig væk fra elværkernes side lobbyer for atomkraft, inden beslutningen er taget her i folketinget, og inden vi – forhåbentlig – får en beslutning, når socialdemokratiet har bestemt sig for ikke at indføre atomkraft i Danmark; alligevel kører man fortsat frem på det område.

Det skal også fremhæves, at elværkerne jo nægter at deltage i en række høringer og debatter, både den om Sydafrikakullene og den debat, OOA for nylig arrangerede om sammenhængen mellem atomkraft og a-våben. Man sender konsekvent afbud, når det drejer sig om debatter, der har et kritisk sigte.

Forsuringsudvalgets arbejde tror jeg også alle kender. Holdningen til elbesparelser: jeg har ikke indtryk af, at man har gjort særlig meget for at fremme en nedgang i det samlede elforbrug; tværtimod har man fremsat elprognoser helt tilbage fra starten af 1970'erne, der har været vildt overdrevne både i forhold til den faktiske forbrugsudvikling og i forhold til det, der er politisk muligt. Der kan fremhæves mange andre ting. Det eneste, jeg skal tage med herudover, er kulindkøbene fra Sydafrika, hvor vi heller ikke har nogen som helst fornemmelse af, at elværkerne agter at rette sig efter den beslutning, som vi vedtog her i folketinget.

Det afgørende for os er at få bugt med elskabernes renlivede og kortsigtede selskabsøkonomiske overvejelser. Jeg synes, det er meget lærerigt både for dem, der studerer det nuværende samfund, og for dem, som ønsker et andet samfund, at iagttage, hvordan elværkerne fører sig frem. Jeg kunne

godt forestille mig, hvordan et socialistisk samfund kunne udarte, hvis forskellige sektorinteresser bliver kraftigere, hvis bestemte sektorer i samfundet simpelt hen får et informationsmonopol, et vidensmonopol og en såkaldt ekspertise, som politikerne og forbrugerne holdes uden for, og hvor man bevidst modarbejder og misinformerer befolkningen og politikerne.

Alle disse ting er baggrunden for forslagene. Jeg bemærkede, at der var en del skepsis; fra det rent borgerlige hold er der naturligvis en modstand mod disse forslag, som sigter mod at fremme en helt anden energipolitik, for en helt anden energipolitik her i landet forudsætter, at man får et skifte i elværkernes egen energipolitik. Det er altså vores opfattelse, og forslagene sigter mod at skabe forudsætninger for det.

Jeg kan ikke forstå fru Lone Dybkjærs lidt sure bemærkninger; måske ligger der et konkurrenceelement i dette, at vi nu kommer med en stribe forslag, men jeg har ikke set noget radikalt udspil med hensyn til ændringer i lov om elforsyning, og det er jo det, dette her først og fremmest drejer sig om. Vi får et enkelt her i eftermiddag, men jeg imødeser meget gerne et radikalt udspil med henblik på det samme, nemlig at få nedbrudt den eksisterende udemokratiske elstruktur. Det ville jeg være glad for også fra VS; lad os endelig komme i gang med det arbejde, det synes jeg ville være positivt.

Jeg fik ikke klar besked på, hvad fru Lone Dybkjær støtter og ikke støtter i forslagene ud over det her med det sure. Hvad angår elbesparelserne, kommer vi i hvert tilfælde fra SFs side med otte forslag til elbesparelser. De forslag, vi fremsætter i dag, sigter først og fremmest mod elstrukturen og lov om elforsyning; senere kommer elbesparelserforslag og sandsynligvis også forslag inden for gasområdet. Men jeg kan ikke se, at det gør noget at starte med det mere principielle og gå over til det mere detaljerede, og jeg ser meget gerne, at de radikale også fremsætter forslag.

Hvad angår den vedvarende energi, er de radikale nok udslaggivende for, om det over-skud, der er på 30 pct.-ordningen for vedvarende energi, kan overføres til energiøkonomiske enkeltprojekter. Det håber jeg de radikale støtter. Indtil nu har jeg indtryk af, at man på grund af bindingen til finansloven

[Riishøj]

nægter, at det overskud, der er på 30 pct.-kontoen, overføres til energiøkonomiske enkeltprojekter, men måske tager jeg fejl. Vi ser meget gerne forslag fra det radikale venstre og fra VS; det skal ikke genere os det fjerneste, bare der kan blive enighed om at komme videre.

Når vi kommer til afstemninger her i folketinget, er jeg ret overbevist om, at det kan blive socialdemokratiet, der i sidste ende bliver udslagsgivende, for jeg nægter at tro, at det radikale venstre og VS direkte vil stemme imod disse forslag, når de får en mere konkret udformning under udvalgsarbejdet. Jeg er af den stensikre opfattelse, at socialdemokratiet ligesom i atomkraftspørgsmålet begår noget katastrofalt over for miljøbevægelserne, over for dem, der ønsker en anden energiforsyning, en anden energipolitik her i samfundet, dersom man kører elværkernes spil i de afgørende spørgsmål, som det her drejer sig om.

Så vidt jeg kunne notere mig i hr. Baadsgaards gennemgang, var der en almindelig surhed og skepsis og en del afvisninger, men dog også en del åbenhed med hensyn til elplanlægningen og proceduren for godkendelse, hvad angår de overordnede mål, det, som elselskaberne foretager sig. Jeg håber, at denne åbning er reel, og at vi får i hvert fald socialdemokratiets støtte til de afgørende elementer i denne pakke.

Jeg synes heller ikke, det egentlig er så flydende, som nogle af ordførerne ville gøre det til. Det er klart, at nogle af forslagene er brede og er ensigtserklæringer, der pålægger ministeren efter nogle bestemte retningslinjer at gennemføre noget bestemt, men f.eks. lovforslag nr. L 85, som hr. Tinning omtalte, vedrørende ændring af formålsbestemmelsen i lov om elforsyning, hvor vi direkte foreslår en ny udformning, kan altså ikke være mere præcist. Jeg ved ikke, om hr. Tinning foreslår, at vi skal have 4-5 sider om, hvordan sådan en overordnet formålsbestemmelse skal opfyldes, i selve loven om elforsyning. De forslag skal nok komme; de udmøntes naturligvis i lovforslag og beslutningsforslag, cirkulærer, og hvad man ellers kunne forestille sig, men man kan vel ikke i lov om elforsyning have en hel række detaljerede bestemmelse, som naturligvis er love. Vi har i lovforslag nr. L 85 givet et ganske konkret forslag til udformning af lov om elforsyning,

den overordnede paragraf, og den må VS og de radikale kunne tage stilling til og komme med eventuelle ændringsforslag og forbedringer til, gerne uddybende, men der er vel grænser for, hvor langt man kan formulere en overordnet målsætning for elforsyningen.

Det, vi ønsker at få ind – og det er meget afgørende – er, at miljøhensyn, beskæftigelsesmæssige konsekvenser, betalingsbalancehensyn og forsyningsikkerhed direkte er inkorporeret i lov om elforsyning. I dag er formålsbestemmelsen alt for upræcis og ukonkret, og den benyttes af elselskaberne til at anlægge en ren og skær driftsøkonomisk synsvinkel på deres virksomhed. Det vil vi altså bryde med den overordnede målsætning, som vi ønsker i lov om elforsyning. Jeg synes ikke, det er ukonkret; det er et ganske præcist forslag til en formulering, og vi ser meget gerne ændringsforslag, bare sigtet er det samme.

Forslaget om sammenlægning af de to energiprisudvalg, vi har i dag, er også ganske konkret. Der står helt præcist, hvor mange der skal være i det kommende energiprisudvalg. Der er intet uklart i det: sammensætningen skal være, som den er i varmeprisudvalget, så dér er der altså heller ikke nogen tvivl.

Opsigelse af elværkernes bevillinger kan sådan set ikke gøres klarere: man opsiges bevillingerne, og så pålægger man ministeren at udarbejde forslag til en decentral struktur for elforsyning. Vi vil gerne præcisere det, og det bliver naturligvis i retning af vort energiprogram, hvis det skal stå alene til os, og meget gerne efter de retningslinjer, der er i Alternativ Energiplan 83. Hvis vi kan blive enige om det under udvalgsarbejdet, vil det være udmærket.

Vedrørende begrænsning i enkeltkommunernes indflydelse på elforsyning har vi stillet et helt præcist forslag om 15 pct. Det er vel ikke særlig uklart; det pålægger man pensionskasserne med hensyn til ejerskab af virksomheder, og man burde have den samme regel inden for dette område. Også her er der et helt præcist tal, et helt præcist sigte, og jeg synes altså heller ikke, det er uklart.

Det beror selvfølgelig på en definition, hvor store krav man vil stille til beslutningsforslag, og hvor store krav man i detaljerne vil stille til partier, der ikke besidder en kæmpemæssig administration og ikke har

[Riishøj]

råd til at ansætte alverdens eksperter. Vi mener, vi har ret til at angive retningslinjer i en række af vores beslutningsforslag og så bede ministeren om at benytte sin kæmpemæssige stab af embedsmænd og såkaldte eksperter, eller hvad man kan kalde dem, til at udarbejde forslag til de retningslinjer. Det ligger vel i ideen bag beslutningsforslag. Men en række af dem er altså meget præcise; det kan man ikke komme uden om, og de bliver fulgt op af en lang række forslag på elområdet til elbesparelser. De kommer i løbet af ganske få uger; dette her er forsøg på at tage fat på de overordnede spørgsmål.

Der er også blevet sagt noget om planlægningen og modsigelsen mellem centralisering og decentralisering, og det er en fuldstændig rigtig iagttagelse. Vi ønsker at fremme en energiplanlægning, der udgår fra, hvad man kan kalde en rammeplanlægning, og en rammeplanlægning har som sit grundlag, at de overordnede mål er helt præcise, og at der gives en automatisk ret for bestemte typer af energiproduktion, som helt entydigt fremmer de overordnede mål, herunder miljøhensyn. Det er udmærket, hvis man kunne fremme nogle procedurer – det nævnte den socialdemokratiske ordfører – for, hvordan vedvarende energi eksempelvis kan indgå naturligt og bedre og klarere i energiplanlægningen, men når det fremhæves så klart i dette forslag, er det for at give en bestemt energitype, som har nogle helt åbenlyse miljøfordele, en særstilling, en favoriseret udgangsposition ved energiplanlægningen. Det mener vi er tiltrængt.

Vi støtter de radikale forslag, som kommer til behandling senere på dagen, og som udmønter den ene side mere detaljeret. Vi synes, der er modstrid mellem varmeplanlægningen og energiplanlægningen. Vi mener, det er særdeles uheldigt ud fra overordnede samfundsmæssige hensyn, at ministerens eneste mulighed for at føre en eller anden form for overordnet tilsyn er at nægte opførelse af værker over en bestemt megaWatt, 25 MW; det er aldeles uhensigtsmæssigt. Hvis man ellers har en energipolitik i landet, må ministeren og folketinget have en mulighed for at tage stilling til så centralt et område som elforsyningen; man overlader alt for meget til selskaberne selv. Som jeg nævnte først i min kritik af elselskaberne, fører de efter min bedste overbevisning en energipolitik, der på

en lang række områder er i modstrid med, hvad vi mener i SF, og også i en række tilfælde med, hvad der er flertal for i folketinget på energiområdet.

Jeg håber, at den almindelige surhed bliver fulgt op af konkrete forslag fra de partier, der nu har kritiseret vore forslag. Kom bare i gang! Vi glæder os meget til at tage stilling til det. Jeg håber, at vi, når vi i udvalget får set nærmere på forslagene, i hvert fald hurtigt kan få afklaret holdningen til de forslag, der er præcise og helt klare. Vi ser positivt på, at vi kunne få gjort en række forslag mere præcise. Det gælder f.eks. spørgsmålet om variable afgifter og prisfastsættelsen efter forbrugsretningslinjer.

Vi mener, det er en uting, at elselskaberne modsat andre virksomheder skal have en automatisk ret til at pålægge meget store faste afgifter. Andre virksomheder, som må ud at sælge deres produkter, får ikke bare garanteret 20, 30, 40 pct. i faste afgifter, inden produktet er solgt. Vi mener, det er en uting, også ud fra overordnede hensyn, at man ikke gennem afregningsreglerne med hensyn til betaling for elektricitet stimulerer til besparelser i elforbruget, og det er såmænd bare formålet med forslaget. Hvis vi kan nå frem til en maksimal procent for, hvor meget der må være i faste afgifter, vil det være udmærket. Vi har ikke gjort det her – vi kunne godt foreslå det – men vi åbner for en forhandling om det, sådan at vi kan nå frem til en maksimalsats for de faste afgifter og derved stimulere til forbrugsbesparelser.

Jeg håber som sagt, at den almindelige kritik, hvoraf meget har gået på, at man vil have forslagene mere detaljerede, under udvalgsarbejdet udmøntes i et konstruktivt samarbejde om at få gjort kål på nogle af de skævheder, der er inden for elsektoren, sådan at vi kan fremme vilkårene for en energipolitik, som f.eks. kan undvære atomkraft. Vi mener, at forudsætningen for det er, at vi får en mere demokratisk og hensigtsmæssig opbygning af elstrukturen i dette land. Vi mener, at forslagene vil fremme det, hvis der ellers blandt de partier; som støtter hovedintentionerne i dem, er en vilje til at følge det op i praksis.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

[Tinning]

Jeg vil tillade mig at foreslå hr. Riishøj at tage sig et glas vand af det kolde. Jeg kender situationen: vi har ikke råd til at ansætte eksperter, vi har ikke et stort administrativt apparat i ryggen, men vi har alligevel aldrig lavet et beslutningsforslag som nr. B 36. Prøv at læse det! »Folketinget pålægger regeringen at fremsætte lovforslag, som indebærer, at et elforsyningselskab højst må pålægge elforbrugere faste afgifter svarende til en rimelig målerleje samt de med forbruget forbundne administrationsomkostninger.«

Det var et af dem, jeg sagde er for tynde. En rimelig målerleje – så slår man selvfølgelig op i bemærkningerne –: 19 linjer, hvoraf de fem er brugt på at fortælle, at det er en uændret genfremsættelse af noget, man er kommet med en gang før. Derudover står der, havde jeg nær sagt, selvfølgelig ikke noget som helst. Der står, at de faste afgifter varierer fra næsten ingenting til omkring 40 pct. Der står ikke noget som helst om, hvad SF mener med en rimelig målerleje. Der står ikke noget som helst om, hvad SF mener med »de med forbruget forbundne administrationsomkostninger«. Det kan hr. Riishøj naturligvis opfatte som en sur bemærkning, men det er en overfortolkning. Det eneste, jeg har sagt, er, at hvis alle begyndte at komme løbende, hver gang de havde en idé, der var lige så indholdsrig som B 36, så stod vi ikke her klokken halv seks og tænkte: nu skal vi snart hjem; så sad vi her klokken 2 om natten og tænkte: nu er vi snart halvvejs igennem dagsordenen! Det, der bekymrer mig, er, at vi skal bruge tiden på det dér.

Så siger hr. Riishøj: ja men så kom da med noget selv! Nej, hr. Riishøj, vi kunne da ikke finde på at komme med sådan noget selv bare for at kunne sige, at vi også er kommet med det. Det, vi har sagt om dette her, er, at det ikke er værd at komme med; lad være med sådan noget!

Så siger hr. Riishøj, at vi må være lidt konstruktive, gå hen i udvalget og konkretisere tingene. Ja men det er jo ikke sådan – og det ved hr. Riishøj også godt – at vi bruger udvalgsarbejdet til at starte på et så generelt, tomt og intetsigende niveau og bevæger os frem mod konkretiseringer. Sådan foregår udvalgsarbejdet ikke herinde, og det er ærlig talt for meget forlangt, at vi nu også ud over at deltage i debatten her på det grundlag skal begynde at bruge tid i udvalgsarbejdet på at

skrive det dér forslag 98 pct. om, for det vil det jo kræve, for at det kunne blive brugbart.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det bliver en slags supplement til hr. Tinning. Jeg vil godt sige til hr. Riishøj, at jeg ikke er sur, jeg er muligvis skuffet, og der er ikke tale om konkurrence. At jeg er nervøs for konkurrence på dette niveau, hr. Riishøj, kan jeg faktisk ikke sige.

Så vil jeg godt sige, at når det drejer sig om udvalgsarbejde, og hvilke forslag man skal fremsætte, er det ikke SF, der disponerer over min tid, men mig selv, der gør det, og når vi ikke har fremsat forslag, er det faktisk, fordi vi synes, at området var temmelig indviklet og derfor krævede en nøjere gennemarbejdning. Det er altså andre krav til det.

Jeg vil godt sige, at jeg ikke gennemgik de enkelte forslag, for det nænnede jeg faktisk ikke. Jeg synes ikke, de kan bære en detaljeret gennemgang for de allerflestes vedkommende. Jeg indrømmer gerne, at L 86 er klarere end så mange af de andre. Der er dog ikke nogen angivelse af, hvordan de syv medlemmer bliver uafhængige af forsynings- og kommunale interesser, og hvordan de skal udpeges. Det er faktisk ikke indeholdt i det.

Så siger hr. Riishøj, at det følges op af 17 andre forslag, eller hvor mange det nu er. Ja, det ved vi andre jo altså ikke noget om; jeg kan på nuværende tidspunkt kun sige, at jeg håber, at der er en lille smule mere indhold i de næste forslag, end der har været i disse, rent præcisionsmæssigt.

Så vil jeg godt sige, også konkluderende på det her, at jeg regner med, at det er SF, der er den drivende kraft i dette udvalgsarbejde. Jeg mener, at det er normal folketingspraksis, at det ikke er de andre partier, der skal pukke sig igennem for, at SF eller andre får nogle forslag igennem. Det må være SF, der virkelig driver udvalgsarbejdet i retning af at stille nogle spørgsmål, og hvad ved jeg, for at det her overhovedet kan blive noget, man kan diskutere.

Om det konkrete spørgsmål om de 30 pct. vil jeg godt sige til hr. Riishøj: ja, vi har en finanslovsaftale med regeringen om, at vi har vedtaget en finanslov i 1984, og skal der laves noget om på den, kræver det i hvert fald enighed med regeringen.

(Kort bemærkning).

Baadsgaard (S):

Det var til hr. Riishøjs bemærkning om, at socialdemokratiet nok kører elværkernes spil. Nej, hr. Riishøj, socialdemokratiet kører ikke elværkernes spil. Vi har givet udtryk for, at vi er positive over for nogle af forslagene og støtter dem, og andre har vi bedt om at måtte se nærmere på i udvalget, bl.a. fordi de er uklare, som det så tydeligt er kommet frem fra andre ordføreres side. Når hr. Riishøj siger, at vi skal have en decentral struktur, eller at ministeren skal pålægges at udarbejde en decentral struktur, vil vi gerne vide, hvad en decentral struktur er. Skal elværkerne nedlægges i en sådan decentral struktur, eller hvad er det, hr. Riishøj forestiller sig? Vi synes også, at der skal demokratiseres inden for elsektoren, men vi vil hellere se, at kommunernes brugerinteresser kunne tilgodeses i højere grad, end vi vil gå den vej, som hr. Riishøj peger på. Vi har bedt om at få lavet noget undersøgelsesarbejde eller i hvert fald medvirke til, at vi får sådan noget arbejde sat i gang for at få det afklaret, og så er det ikke et spørgsmål om at køre elværkernes spil. Det håb, hr. Riishøj giver udtryk for, at det er ærligt ment, når vi vil undersøge det, kan hr. Riishøj godt tage for gode varer.

Riishøj (SF):

Hr. Tinning fremhæver et af forslagene og pisker sig dér op til det helt store, og det må han da gerne, det skal vi ikke forhindre ham i. Men hvis nu vi siger, at den maksimale procent er f.eks. 5 – det er muligvis det, vi når frem til at prisen må være i faste omkostninger – så har vi selvfølgelig en procent at gå ud fra, så det kunne vi da godt spille ud med. Men så var vi nok blevet kritiseret for, at så havde vi været for præcise, og så havde vi påtvunget nogle andre ting. Men vi kan da godt sige en procent, og det bliver sikkert omkring de 8–10 pct.

I øvrigt savner jeg lidt fra fru Lone Dybkjær – som ellers åbenbart her afslører, at de radikale med hensyn til vedvarende energi er bundet af finanslovsaftalen med de borgerlige partier – lidt præcisering af, hvor det er, fru Lone Dybkjær er politisk uenig i de forslag, der er fremsat her. Det er udmærket, at SF må gøre arbejdet, vi skal stille alle

spørgsmålene, men vil de radikale medvirke til at påtvinge regeringen at fremsætte lovforslag med det politiske sigte, der er i disse forslag? Dette er trods alt det afgørende i denne debat. Er sigtet med disse forslag noget, som de radikale støtter politisk, eller vil man sylte det, måske af hensyn til rollen som støtteparti for regeringen? Vil man overhovedet ikke bidrage til at få f.eks. et direkte valg til Elsam, at få ændret elkraftstrukturen? Er dette udtryk for, at man simpelt hen ikke vil medvirke politisk, fordi man ikke mener, at disse forslag er detaljerede nok? Det kunne det være meget rart at få et klart svar på.

I øvrigt har i hvert fald elselskaberne og elværkerne ikke opfattet dette som en almindelig overbudspolitik. Der har været en helt detaljeret gennemgang i elværkernes blad af disse forslag, de har været omtalt i de sidste 3-4 numre, og der har været breve og henvendelser. Elsektoren betragter disse forslag med stor alvor. Jeg er sikker på, at også miljøbevægelserne gør det; det er i hvert fald vores indtryk. De er glade for, at disse forslag er fremsat for at få kål på en sektor, som modarbejder i hvert fald den energipolitik, vi fra SFs side har. Men jeg er noget skuffet over de radikales holdning her. Jeg synes ikke, man med den argumentation, fru Lone Dybkjær opstiller her, kan afvise en række forslag, hvis politiske sigte de radikale dog må støtte.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg synes da, det er i orden, at hr. Riishøj kaster sig over det radikale venstre i denne sammenhæng, men jeg synes altså, at når han har hørt hr. Tinnings indvendinger, behøver han ikke at sige, at de radikale kritiserer, fordi vi er følgagtige over for regeringen. Det er jo det samme som at sige, at hr. Tinning og jeg, som har været helt enige i kritikken af forslagene, er følgagtige over for regeringen, at vi er nervøse for at lave noget af hensyn til den borgerlige regering inden for elsektoren.

Nej, hr. Riishøj, forslagene er ganske enkelt for dårligt gennemarbejdet, så enkelt er det. Vi vil gerne medvirke til forslag, hvor vi aner, hvor vi havner. Det aner man ikke med det her. Jeg har prøvet helt stilfærdigt at sige – jeg sagde det ikke så direkte, men nu gør

[Lone Dybkjær]

jeg det -: hvad er det politiske sigte med det her ud over en forfølgelse af elsektoren? Det politiske sigte er aldeles ukonkret. Man bevæger sig fra det totalt centralistiske til det totalt anarkistiske. Det er et af problemerne med det. Der er ikke noget andet politisk sigte end forfølgelse af elsektoren. Det vil jeg såmænd godt deltage i, hvis jeg i øvrigt anede, hvor jeg skulle hen, men det ved hr. Riishøj ikke, og det er et af problemerne i det.

Så vil jeg godt sige, at jeg ikke gik ud fra, at finansloven 1984 selv for hr. Riishøj var en afsløring. Vi har fået nogle forslag vedrørende vedvarende energi stemt igennem på finansloven, bl.a. ved hjælp af socialdemokratiet og SF, og vi vedkender os nu, at vi har en finanslov for 1984, at vi har en aftale om, at så ser den sådan ud, når vi nu har stemt for den, og så ændrer vi den naturligvis ikke uden videre; så enkelt er det.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Fru Lone Dybkjær kan altså ikke se sigtet med disse forslag. Sigtet er at udforme en energipolitik, der bygges på en præcis ramkestyring med ganske klare overordnede mål; inden for de mål er sigtet at demokratisere elforsyningsstrukturen ved at åbne for direkte valg og inden for den ramme at favorisere ganske bestemte typer af energiproduktion, vedvarende energi, og give dem en fast og naturlig og sikker plads i energiforsyningen. Fru Lone Dybkjær har lov til at mene, at hun stadig ikke kan forstå meningen med de forslag. Det beklager jeg dybt, men sådan er de radikale jo ofte.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg ved ikke, hvad de radikale ofte er, når jeg kan sige, at jeg ikke kan se, hvad det er, hr. Riishøj vil med sine forslag. Der siges ét i talen, nemlig det, at man synes, at elsektoren opfører sig uhensigtsmæssigt ifølge hr. Riishøjs opfattelse. Det er jeg ikke uenig i på en lang række punkter. Vi har selv været enige om Sydafrikakul og en lang række andre ting. Jeg vil også godt sige, at også vi har et forslag om demokratisering af elsektoren. Men det, jeg siger, er, at den tale, som hr. Riishøj har vedlagt alle forslag, og så de

konkrete forslag ikke peger i samme retning. Det er det, der er problemet.

Og så siger jeg helt stiltfærdigt: SF må - synes jeg faktisk - til en vis grad forpligte sig til at arbejde noget mere med de her forslag; man kan ikke bare smide et forslag på bordet og så forvente, at alle andre partier skal lave det hele. Som et fremragende eksempel på, hvad VS har lavet, vil jeg sige, at forslaget om privatisering af den offentlige sektor synes jeg var helt flot. Jeg skal garantere for, at der er lavet 10 gange så meget arbejde ved det forslag, som VS har lavet for skæg, som der er lavet ved de forslag, SF har lagt frem her - i dyb alvor.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Det er ved at tilspidse sig til en polemik mellem SF og de radikale her. Fru Lone Dybkjær aner selvfølgelig ikke, hvor lang tid SF har arbejdet med de her ting; det kan hun af gode grunde ikke have en forestilling om. Vi har arbejdet længe med de her ting, vi vil fortsætte med at arbejde med dem; det er derfor, vi fremkommer med forslagene også til elbesparelser.

Jeg kan ikke bestemme, hvad der skal puttes ind i fru Lone Dybkjærs hjerne med hensyn til forståelsen af disse ting. Vi mener, der er tre ganske klare mål, som jeg nævnte før: der er en række forslag, der sigter mod at styrke den overordnede energiplanlægning, en række forslag, der inden for den overordnede energiplanlægning vil fremme demokratiseringen på de enkelte værker, og en række forslag, der vil favorisere ganske bestemte energityper. Vi vil naturligvis arbejde videre med de her ting i udvalget, men vi havde altså regnet med, at der var en kraftigere politisk støtte, ikke mindst fra det radikale venstre, men vi forventer så, at det radikale venstre inden for det område, som fru Lone Dybkjær selv siger er vigtigt, fremsætter sit forslag til demokratisering af elforsyningen. Det er jo det politiske, der er afgørende, men så må buddet komme fra de radikale næste gang.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

[Lone Dybkjær]

Ja, det skal jeg også nok love skal være den sidste, for jeg har også nogle børn, jeg gerne vil hjem til.

Men det eneste, jeg godt vil sige til hr. Riishøj, er, at jeg sandelig ikke håber, man har arbejdet meget længe med det, for så synes jeg, at det ser sort ud for udvalgsarbejdet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden (for forslagene til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslagene henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

17) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 43:

Forslag til folketingsbeslutning om fastlæggelse af retningslinjer for afregningsregler vedr. tilslutning af bruger- og fællesejede vindmøller, herunder vindmølleparker, til elnettet.

Af Lone Dybkjær (RV) m.fl.
(Fremsat 24/2 84).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Energiministeren (Enggaard):

Det forslag, som fru Lone Dybkjær m.fl. har fremsat til folketingsbeslutning, indeholder en opfordring til energiministeren om at sikre fastlagt varige og faste regler for tilslutning af bruger- og fællesejede vindmøller til elnettet.

Forslaget har til hensigt at forbedre vilkårene for investering i vedvarende energi. Forslaget er en genfremsættelse af et i forrige samling fremsat beslutningsforslag, og jeg skal derfor henvise til mine bemærkninger ved førstebehandling, som fandt sted den 2. december 1983.

Som jeg anførte ved den lejlighed, har jeg sympati for den del af forslaget, der har til hensigt at skabe en større klarhed omkring de fremtidige afregningsvilkår for vedvarende energianlæg.

Jeg har forståelse for, at der for de kommende år bør gives en større kalkulations sikkerhed i forbindelse med overvejelser om investeringer i vedvarende energianlæg.

Indholdet i beslutningsforslaget giver imidlertid anledning til betænkelighed, fordi der derved brydes med principperne i prisbestemmelserne i elforsyningsloven. Dels forudsættes det, at der fra centralt hold skal øves indflydelse på tarifieringsprincipperne, dels indebærer det afvigelser fra det omkostningsbestemte princip. Det sidste finder jeg især alvorligt, fordi det indebærer, at elskaberne skal tvinges til at opkræve mere hos forbrugerne, end omkostningerne betinger, for gennem afregningsprisen at kunne give ejere af vedvarende energianlæg tilskud.

Specielt forslaget om, at tilslutning, herunder netforstærkning i forbindelse med vedvarende energianlæg, skal betales af elforsyningen, vil jeg meget stærkt advare imod. Det kan indebære direkte tilskud på mellem 20.000 og 30.000 kr. for enkeltvindmøller og for større vindmølleprojekter et direkte tilskud i millionstørrelsen. Det finder jeg ikke rimeligt.

De gældende vejledende afregningsregler for vedvarende energianlæg, der er udarbejdet af Danske Elværkers Forening, er tidsbegrænset indtil udgangen af 1984. Herefter forventes de afløst af nye afregningsregler baseret på nye måleresultater, som i højere grad vil afspejle den vedvarende energis reelle værdi for elsystemet.

Det må forudses, at de nye afregningsregler vil være mindre gunstige for ejerne af de vedvarende energianlæg, fordi de nuværende afregningsregler er udformet således, jfr. beslutningsforslaget side 6, at usikkerheden om de faktorer, der påvirker afregningsforholdene, altid indregnes til fordel for ejerne af energianlæg. Reglerne indeholder dermed formentlig et tilskudselement.

Jeg kan i den forbindelse oplyse, at Danske Elværkers Forening har fremskyndet arbejdet med de nye afregningsregler. Foreningen har nu indbudt Foreningen af danske Vindmøllefabrikanter, Foreningen Danske Vindkraftværker og energiministeriet til en